

WSTĘP

Niniejszy zeszyt, zatytułowany *Wybrane aspekty zarządzania i gospodarowania w sektorze publicznym*, jest kolejnym zbiorem artykułów, przygotowanym przez pracowników Katedry Zarządzania Miastem i Regionem UŁ. Stanowi on w pewnym zakresie odzwierciedlenie problemów i zagadnień, jakie były w ostatnim okresie przedmiotem naukowego zainteresowania zespołu Katedry, które to oczywiście były z kolei ściśle związane z prowadzonymi w Katedrze badaniami i pracami projektowymi. Prace poszczególnych Autorów tematycznie koncentrują się wokół problemów funkcjonowania różnych organizacji i instytucji zaliczanych do sektora administracji publicznej. Wprawdzie trudno byłoby wskazać na ściśle związki między prezentowanymi artykułami, to jednakże łączy je wspólny punkt wyjścia. Wszystkie mają na celu analizę pewnych, wybranych przez Autorów problemów odnoszących się do działania w polskiej rzeczywistości organizacji i instytucji sfery administracji publicznej oraz wskazanie, co należy usprawnić, aby uzyskiwać lepsze efekty.

Poruszane przez Autorów kwestie są aktualne i istotne dla praktyki zarządzania w sferze publicznej. Można w tym miejscu wskazać takie chociażby zagadnienia, jak: konieczność podejmowania przez władze miast projektów rewitalizacji, wpływ systemu podatkowego na efektywność zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego, rolę i znaczenie funkcji logistycznej w rozwoju lokalnym i regionalnym, wagę instytucji pozarządowych w procesie kreacji przedsiębiorczości, czy też problem systemu oceny efektywności działań organizacji i instytucji sfery publicznej (kontrola, audyt, standardy, instrumenty oddziaływania, społeczna odpowiedzialność itd.). Wreszcie problemy gospodarki energetycznej w aspekcie wymogów trwałego i zróżnicowanego rozwoju.

Niniejszy tom otwiera artykuł D. Stawasz *Lokalne programy rewitalizacji wobec problemów mieszkaniowych miasta – przykład Łodzi*. Tematycznie odnosi się on do zagadnienia niezmiernie ważnego dla polskich miast, jakim jest postępująca degradacja i dewastacja całych fragmentów miasta. Pojawia się zatem pilna potrzeba realizacji projektów odnowy tkanki miejskiej. Na tle kwestii, odnoszących się do wymogu odnowy obszarów centralnych miasta, analizowane są związki między tym procesem a poprawą sytuacji mieszkaniowej w Łodzi.

Jerzy Rutkowski w opracowaniu zatytułowanym *Teoretyczne przesłanki zarządzania przez podatki w jednostkach samorządu terytorialnego* odnosi się w ujęciu teoretycznym do takich zagadnień, jak możliwość wykorzystania podatków na rzecz sprawnego procesu zarządzania, rozumianego przez Autora jako sposób oddziaływania na ludzi w celu realizacji wyznaczonych zadań i optymalnego wykorzystywania dostępnych zasobów w organizacjach, tj. gmina, powiat, województwo samorządowe. W artykule została omówiona ekonomiczna istota podatku, scharakteryzowano fiskalne i pozafiskalne funkcje podatków, ukazano istotę zarządzania przez podatki w jednostkach samorządu terytorialnego, a także przeanalizowano możliwość wykorzystania podatkowego instrumentarium zarządzania w świetle prawa unijnego. Ostatnia część artykułu zawiera makroekonomiczną analizę dochodów budżetowych samorządu terytorialnego w kontekście omawianego wcześniej zarządzania przez podatki.

Artykuł pt. *Lokalne instytucje otoczenia biznesu w rozwoju terenów słabo zurbanizowanych*, autorstwa Janusza Zrobka, poświęcony jest wadze i znaczeniu lokalnych instytucji „otoczenia rynkowego” w kreowaniu rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim na terenach słabo zurbanizowanych. Autor omawia rodzaje instytucji o tym charakterze, zakres ich zadań oraz wyjaśnia, jaką rolę pełnią tego typu organizacje w sferze gospodarczej lokalnych systemów ekonomicznych. Odnosi się także do roli tychże instytucji w obszarze pobudzenia procesu innowacyjności, w przypadku lokalnych podmiotów gospodarczych.

Jan Kaźmierski w artykule *Centra logistyczne w Polsce – uwarunkowania oraz konsekwencje dla miast i regionów* dokonuje interesującej analizy związków między centrami logistycznymi a rozwojem gospodarczym miast i regionów. Centra logistyczne są stosunkowo nowym zjawiskiem gospodarczym w polskiej gospodarce. Jednakże intensyfikacja gospodarki regionów następuje w Polsce także dzięki dynamicznemu rozwojowi szeroko rozumianej funkcji logistycznej. W artykule Autor porusza takie kwestie, jak: uwarunkowania tworzenia i funkcje centrów logistycznych, relacje między centrami logistycznymi a rozwojem regionu, analizuje korytarze transportowe i autostrady jako czynniki lokalizacji centrów logistycznych oraz odnosi się do wymogu konieczności włączenia się Polski w struktury Unii Europejskiej także poprzez rozwój infrastruktury transportowej – budowy szeroko rozumianej platformy logistycznej.

Przedmiotem rozważań Magdaleny Nowak w artykule pt. *Efektywność zarządzania w gminie* jest ocena procesu zarządzania w gminie. Na gruncie teoretycznym Autorka analizuje miary możliwe do wykorzystania w przypadku oceny funkcjonowania organizacji, jaką jest gmina. Konkluzją prowadzonych rozważań jest stwierdzenie, iż dla podniesienia efektywności funkcjonowania gminy ważnym jest wypracowanie i systematyczne wykorzystywanie systemu oceny działań. Dałoby to szansę na monitoring systemu zarządzania i stanowiło punkt wyjścia do ciągłego ulepszania go.

Janusz Reichel w artykule pt. *Uwagi na temat realizacji usług publicznych* podnosi problem standardów w zakresie realizacji usług publicznych. Jest to, według Autora, problem wielce dyskusyjny, czy takie standardy winny być wypracowane i respektowane w sferze usług publicznych. Reichel optuje za takim podejściem do standardów, które uczynią z nich wytyczne dotyczące profesjonalizmu działania.

Funkcja doradcza audytu wewnętrznego w procesie zarządzania jednostką sektora finansów publicznych jest kolejnym artykułem niniejszego tomu, przygotowanym przez Cezarego Szydłowskiego. Autor przyjmuje założenie, iż audyt wewnętrzny jest nowoczesnym instrumentem kontroli działań w organizacjach sfery publicznej. Pokazuje różnice między audytem wewnętrznym i kontrolą wewnętrzną, wskazuje na doradczą funkcję audytu wewnętrznego w procesie zarządzania Jednostkami Sfery Finansów Publicznych (JSFP). Zakłada, iż audyt wewnętrzny w administracji publicznej docelowo winien zapewnić sprawniejsze i efektywniejsze zarządzanie poszczególnymi JSFP.

W artykule Macieja Turały pt. *Pomiar poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin na przykładzie województwa łódzkiego* został podjęty problem pomiaru poziomu rozwoju regionu w układzie gmin. Przedstawiona metodologia stanowi interesującą propozycję podejścia do oceny poziomu rozwoju regionu, bazującą na szeregu wskaźników, odnoszących się do sfery ludności, gospodarki, inwestycji komunalnych, mieszkalnictwa. Wybrane wskaźniki i przeprowadzony przy ich wykorzystaniu rachunek został przetestowany na przykładzie gmin województwa łódzkiego. Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują na istotne zróżnicowanie w poziomie rozwoju gmin województwa łódzkiego.

W kolejnym artykule, autorstwa Dominika Drzazgi pt. *Instrumentarium gospodarki energetycznej i przestrzennej polskich miast w świetle wymogów trwałego i zrównoważonego rozwoju*, znajdujemy wskazanie, iż zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy dążyć do holistycznego i integralnego podejścia do gospodarowania energią w mieście. Autor podnosi problem konieczności prowadzenia zintegrowanej gospodarki energetycznej i przestrzennej, pokazuje związki między polityką energetyczną i przestrzenną miasta w fazie reurbanizacji, prezentuje instrumentarium zintegrowanej gospodarki energetycznej i przestrzennej miast. W części empirycznej dokonuje oceny instrumentów zintegrowanej gospodarki energetycznej i przestrzennej w kilkunastu miastach Polski.

Zbiór prezentowanych artykułów zamyka tekst przygotowany przez Ryszarda Gładysza pt. *Przemiany w gospodarce wodno-ściekowej na wsi piotrkowskiej w latach 1999–2006*. Dotyczy on problemów związanych z działalnością inwestycyjną samorządów gminnych na terenie powiatu piotrkowskiego, mających na celu poprawę stanu zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej na obszarach wiejskich. Autor wskazuje na ograniczenia występujące w praktyce

gospodarowania, warunkujące realizację bardzo istotnych, a zarazem kosztownych przedsięwzięć infrastrukturalnych.

Przekazując Czytelnikowi tenże zbiór artykułów, mam nadzieję, iż będzie on stanowić nie tylko wartościowy i interesujący przegląd różnorodnych tematycznie prac, lecz stanie się poniekąd inspiracją do dalszych badań i rozważań w zakresie funkcjonowania i usprawnienia systemów zarządzania różnych organizacji i instytucji zaliczanych do sfery administracji publicznej.

Danuta Stawasz

Łódź, październik 2006 r.